

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์

จังหวัดศรีสะเกษ

Development Guidelines for Shallot Production by Small-Scale Farmers in
Kantharalak District of Si Sa Ket Province

ศุกัญญา ศรีดาพันธ์ (Sukanya Sridapan)¹ สัจจา บรรจงศิริ (Sujja Bunongsiri)²

พงศ์พันธุ์ เขียวหิรัญ (Pongpan Thieahirun)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร 2) การจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง 3) ส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิต 4) ปัญหาและแนวทางการจัดการในกระบวนการผลิต เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรได้แก่ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 110 ราย เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.29 ปี สมาชิกครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน รายได้จากหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ ปีละ 15,481.27 บาท 2) เตรียมดินโดยไถ 2 ครั้ง เกษตรกรส่วนน้อยที่ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน ใช้พันธุ์ศรีสะเกษ ปลูกด้วยหัวพันธุ์ ใช้ฟางคลุมแปลง ใช้ปุ๋ยเคมี ให้น้ำ 2 ครั้ง/วัน ป้องกันโรคแมลงโดยฉีดพ่นสารเคมี เก็บเกี่ยวด้วยมือโดยนับจำนวนวันปลูกในเดือนกุมภาพันธ์ 3) ผลผลิตเฉลี่ย 1,637.5 กก./ไร่ มีการคัดคุณภาพผลผลิต ราคาตามราคาตลาด ราคาขาย 10 บาท/กก. 4) แนวทางการพัฒนาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ได้แก่ การสนับสนุนการรวมกลุ่ม การใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน การลดการใช้สารเคมี การบูรณาการของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันแก้ไขปัญหา ตลอดจนการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกหอมแดงเพื่อใช้ข้อมูลในการกำหนดแผนและนโยบายต่างๆของรัฐ

คำสำคัญ : การผลิตหอมแดง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง

Abstract

The objectives of this research were to study 1) the demographics of farmer; 2) the management of shallot methods they used; 3) the marketing mix they used; 4) guidelines for developing shallot production. This was a survey research. The study population consisted of 110 members of a shallot grower group in Sang Mek Sub-district, Kantharalak District, Si Sa Ket Province. A questionnaire was used to collect data from the entire study population. Data were analyzed using frequency, minimum, maximum, mean and standard deviation. The results showed that 1) the most of farmers were female, average age 51.29. They had an average of 3.83 household members. Their average annual income from shallot production was 15,481.27 baht per 1,600 m² 2) The farmers plowed twice and did not add manure or compost when preparing the soil. They planted bulbs of Si Sa Ket and covered the field with straw mulch. And they use formula fertilizer. They irrigated twice a day, and prevent of insect or disease damage by chemical sprays. Harvested by hand counting the days grow in february. 3) the farmers produced an average of 1,637.5 kg of shallots per 1,600 m² and performed quality grading on the products. The farmers set their price according to the market and usually got 10 baht per kilogram. 4) Guidelines for developing the farmers' shallot production are to support their grouping together, to add manure and compost during tilling, to reduce chemical use, to have the government agencies collect information and register the shallot farmers for better policy planning.

Keywords: Shallot production, Development guidelines for shallot

1 นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช namwhannn@hotmail.com

2 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช moo08183627@hotmail.com

3 รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์วิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช thpongpan49@gmail.com

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

บทนำ

จังหวัดศรีสะเกษ เป็นแหล่งผลิตหอมแดงคุณภาพดีและมีปริมาณมากที่สุดในไทย โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของประเทศ พื้นที่ปลูกอยู่ในเขตอำเภอขามเฒ่า อำเภอราษีไศล อำเภอกันทรารมย์ อำเภอกันทรลักษ์ อำเภอเมือง อำเภอวังหิน อำเภอพยุห์ และอำเภออุทุมพรพิสัย พันธุ์ที่นิยมปลูก ได้แก่ พันธุ์บางช้างหรือพันธุ์ศรีสะเกษ การเพาะปลูกหอมแดงสามารถเพาะปลูกได้ตลอดปี แต่ช่วงที่เหมาะสมที่สุด คือ เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์ และมีผลผลิตออกสู่ตลาดมากที่สุดในเดือนมกราคม การปลูกหอมแดงในอดีตที่ผ่านมา เกษตรกรจะประสบปัญหาการขาดทุนเป็นประจำ ปัญหาการจัดการผลผลิต ซึ่งผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวจะเน่าเสียง่าย การขนส่งไปขายยังพื้นที่ต่างๆต้องให้หอมแดงแห้งก่อน ทั้งนี้ เนื่องจากเกษตรกรไม่มีแนวทางการจัดการการผลิต ทั้งในเรื่องวิธีการผลิต การเก็บเกี่ยว การวางแผนการตลาด ดังนั้นควรศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร การจัดการผลิต และส่วนประสมการตลาด เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการผลิตหอมแดง ของเกษตรกรชาวอำเภอกันทรลักษ์ เพื่อเพิ่มผลผลิตหอมแดงให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
4. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยเก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 110 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามแบบปลายเปิด และคำถามปลายปิด โดยรูปแบบของคำถามจะเป็นแบบสำรวจรายการ แบบเติมคำในช่องว่าง และแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (likert scale) แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร และพื้นที่

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 3 ข้อมูลการจัดการส่วนประสมทางการตลาดในกระบวนการผลิตหอมแดง

ตอนที่ 4 ปัญหาในการจัดการการผลิตและการจัดการการตลาด และแนวทางการพัฒนาการผลิตและการตลาดหอมแดง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

การสร้างเครื่องมือ ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษาเพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานต่างๆ กำหนดกรอบของเนื้อหาและข้อคำถาม ให้สอดคล้องกับแนวคิดในการศึกษา นำเครื่องมือที่จัดสร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความคิดเห็น

การทดสอบเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความถูกต้อง โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วทั้งฉบับมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา (content validity) แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง เป็นแบบวัดที่สมบูรณ์

2. การตรวจสอบความเชื่อถือได้ นำแบบสอบถามฉบับปรับปรุงไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มที่จะศึกษาในอำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 20 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามมาทดสอบค่าความเชื่อถือได้ (reliability) ของแบบสัมภาษณ์ตอนที่ 4 ปัญหาด้านการผลิตและปัญหาด้านการตลาด โดยคำนวณหาค่า Cronbach alpha ได้เท่ากับ 0.8177 และ 0.8170 ตามลำดับ

3. นำผลการทดสอบเครื่องมือวิจัยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นและข้อเสนอแนะปรับปรุงเครื่องมือให้มีความสมบูรณ์ก่อนนำไปเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บข้อมูล ในระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2556 – เดือนมีนาคม 2557 หรือปีการเพาะปลูก 2556/2557 โดยการออกไปสอบถามเกษตรกร จากประชากรทั้งหมด 110 ราย ซึ่งเป็นผู้ปลูกหอมแดงในตำบลสังเม็ก อำเภอกันทรารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ

1) **สภาพพื้นฐานทางสังคม** พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 51.29 ปี เกษตรกรร้อยละ 74.50 จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.83 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มสหกรณ์ภาคการเกษตร (ตารางที่ 1)

2) **สภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจ** พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากการขายผลผลิตหอมแดงเฉลี่ยต่อไร่ ปีละ 15,481.27 บาท ร้อยละ 82.70 ใช้เงินส่วนตัวในการผลิตหอมแดง พื้นที่ในการปลูกหอมแดงทั้งหมดเป็นของตัวเอง โดยมีพื้นที่เฉลี่ย 6.74 ไร่ ลักษณะดินร้อยละ 72.70 เป็นดินร่วนปนทราย (ตารางที่ 2)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 1 สภาพทางสังคมของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

(N=110)

เพศ(%)		อายุเฉลี่ย (ปี)	การศึกษา (%)	สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย(คน)	การเป็นสมาชิกองค์กร
หญิง	ชาย				
76.40	23.60	51.29	ประถมศึกษา 74.50	3.83	สหกรณ์ภาคการเกษตร, กลุ่มเกษตรกร

ตารางที่ 2 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง

(N=110)

รายได้จากหอมแดง (บาท/ปี)	แหล่งเงินทุน (%)	การถือครองที่ดิน (%)	พื้นที่ถือครอง (ไร่)	ลักษณะดิน (%)
$\bar{x} = 15,481$ ต่ำสุด = 2,500 สูงสุด = 60,000	เงินทุนส่วนตัว 82.70	ตนเอง 100	$\bar{x} = 6.74$ ต่ำสุด = 1 สูงสุด = 50	ดินร่วนปนทราย 72.70

ข้อมูลการจัดการกระบวนการผลิตหอมแดงของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 83.60 เตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง ร้อยละ 89.10 ไม่ได้ใส่ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน โดยเกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์ศรีสะเกษ ปลูกโดยใช้หัวพันธุ์ เกษตรกรร้อยละ 97.30 ใช้ฟางในการคลุมแปลง (ตารางที่ 3)

ก่อนการเพาะปลูก เกษตรกรเพียงร้อยละ 10.90 ที่ใส่ปุ๋ยคอกในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยโรยแล้วไถกลบ 1 ครั้งในระหว่างเตรียมดิน ส่วนระยะแตกกอ เกษตรกรทั้งหมดใส่ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 53.60 ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ร้อยละ 42.70 ใส่ปุ๋ยสูตร 18-12-6 และร้อยละ 3.70 ใส่ปุ๋ยสูตร 12-18-16 ร้อยละ 92.70 ใส่ปุ๋ยอัตรา 50 กก./ไร่ และร้อยละ 7.30 ใส่ปุ๋ยอัตรา 25 กก./ไร่ โดยโรยใส่แปลง และใส่ปุ๋ยครั้ง เกษตรกรร้อยละ 98.10 ใช้แหล่งน้ำจากสระขุด ร้อยละ 92.70 ให้น้ำโดยสายยาง ร้อยละ 97.20 ให้น้ำ 2 ครั้ง/วัน (ตารางที่ 4)

เกษตรกรทั้งหมดมีการสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง ร้อยละ 89 พบโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา และป้องกันโดยฉีดพ่นสารเคมี ชื่อแมนโคเซบ ร้อยละ 52.70 ใช้สารเคมีในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร โดยเกษตรกรร้อยละ 81.80 ใช้สารเคมี 2 สัปดาห์/ครั้ง เกษตรกรร้อยละ 83.60 จะนับจำนวนวันเพาะปลูกเป็นตัวชี้วัดในการเก็บเกี่ยวหอมแดงและเกษตรกรทั้งหมดเก็บเกี่ยวโดยการถอนด้วยมือ (ตารางที่ 5)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 3 ข้อมูลการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงของเกษตรกร

(N=110)

การเตรียมพื้นที่ (%)	ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ระหว่างเตรียมดิน (%)	พันธุ์ (%)	วิธีปลูก (%)	การใช้วัสดุคลุม แปลง (%)
ไถ 2 ครั้ง = 83.60 ทำแปลง = 97.70	ไม่ใส่ 89.10	ศรีสะเกษ 100.00	ใช้หัวพันธุ์ 100.00	ใช้ฟางคลุม 97.30

ตารางที่ 4 ข้อมูลการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงของเกษตรกร (ต่อ)

(N=110)

การใส่ปุ๋ย (%)	แหล่งน้ำ (%)	การให้น้ำ (%)	ความถี่ในการให้น้ำ (%)
ก่อนปลูก ไม่ใส่ = 89.10 ปุ๋ยคอก = 10.90 อัตรา 50 กก./ไร่ = 9.10 อัตรา 25 กก./ไร่ = 1.80 โรยไถกลับ = 10.90 ใส่ 1 ครั้ง = 10.90	สระขุด 98.10	สายยาง 92.70	2 ครั้ง/วัน 97.20
ระยะแตกกอ ปุ๋ยเคมี = 100.00 15-15-15 = 53.60 18-12-6 = 42.70 12-18-16 = 3.70 อัตรา 50 กก./ไร่ = 92.70 อัตรา 25 กก./ไร่ = 7.30 โรยใส่แปลง = 100.00 ใส่ 1 ครั้ง = 100.00			

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 5 ข้อมูลการจัดการในกระบวนการผลิตหอมแดงของเกษตรกร (ต่อ)

(N=110)

การสำรวจโรคแมลง	โรคที่พบ	ตัวชี้วัดการเก็บเกี่ยว	วิธีการเก็บเกี่ยว
(%)	(%)	(%)	(%)
มีการสำรวจ	โรคแอนแทรคโนส(โรคหอมเลื้อย) = 89.00	จำนวนวันเพาะปลูก	ถอนด้วยมือ
100.00	วิธีป้องกัน สารเคมี = 89.00	83.60	100.00
	เชื้อสารเคมี แมนโคเซบ = 89.00		
	อัตราที่ใช้ 30 ก./น้ำ 20 ล.=52. 70		
	20 ก./น้ำ 20 ล.=36.30		
	เวลาที่ใช้ 2 อาทิตย์/ครั้ง=81.80		
	1 อาทิตย์/ครั้ง=7.20		
	วิธีใช้ ฉีดพ่น = 89.00		

ข้อมูลส่วนประสมการตลาดหอมแดงของเกษตรกร เกษตรกรร้อยละ 40.00 เก็บเกี่ยวหอมแดงในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณผลผลิตหอมแดงเฉลี่ย 1,637.5 กก./ไร่ ร้อยละ 94.50 มีการคัดคุณภาพผลผลิตซึ่งร้อยละ 76.30 คุณภาพหอมแดงอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.10 กำหนดราคาตามราคาตลาด และร้อยละ 55.40 ขายผลผลิตหอมแดงได้ในราคา 10 บาท/กก. (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ผลผลิตหอมแดงเกษตรกร

เก็บเกี่ยว	ปริมาณผลผลิต	การคัดคุณภาพผลผลิต	คุณภาพผลผลิต	การกำหนดราคา	ราคา
(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
ก.พ.=40.00	$\bar{x}$ = 1,637.50	มีการคัดคุณภาพผลผลิต	ปานกลาง	ตามราคาตลาด	10 บาท/กก.
มี.ค.=30.90	ต่ำสุด = 1,450	94.50	76.30	58.10	55.40
ม.ค.=29.10	สูงสุด = 2,000				

เกษตรกรร้อยละ 58.10 มอบให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บเกี่ยวหอมแดง เกษตรกรร้อยละ 43.60 ขายหอมแดงหลังเก็บเกี่ยวทันที ร้อยละ 56.40 ขายหอมแดงหลังเก็บเกี่ยว โดย ร้อยละ 29.20 ขายหลังการเก็บเกี่ยว 10 วัน และร้อยละ 27.20 ขายหลังเก็บเกี่ยว 15 วัน เกษตรกรร้อยละ 58.10 ขายหอมแดงให้พ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งเกษตรกรทั้งหมดจะมีพ่อค้ามารับถึงที่ ร้อยละ 98.10 ขายหอมแดงตามน้ำหนัก และร้อยละ 97.20 ทราบว่าพ่อค้าจะนำหอมแดงไปขายต่อที่ใดที่ โดยร้อยละ 95.40 ทราบว่าพ่อค้านำไปขายต่อในท้องถิ่น และร้อยละ 1.80 ทราบว่าพ่อค้านำไปขายต่อในกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 7)

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 7 ช่องทางการจำหน่ายหอมแดงของเกษตรกร

ผู้ที่เก็บเกี่ยว (%)	ระยะเวลาการขาย (%)	การขาย ผลผลิต (%)	สถานที่ จำหน่าย (%)	ลักษณะ การขาย (%)	พ่อค้านำไปขายต่อที่ได้ (%)
พ่อค้า 58.10	ขายทันที=43.60 หลังเก็บเกี่ยว = 56.40 10 วัน = 29.20 15 วัน = 27.20	พ่อค้าใน ท้องถิ่น 58.10	พ่อค้ามารับ ถึงที่ 100.00	ตามน้ำหนัก 98.10	ทราบ = 97.20 ในท้องถิ่น= 95.40 ในกรุงเทพฯ=1.80

ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการผลิตและการตลาดหอมแดง

1) ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงของเกษตรกร พบว่า มีคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด (คุณภาพผลผลิต ราคาผลผลิตไม่แน่นอน เมื่อผลผลิตมากราคาดกต่ำ แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง) ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง ไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ ไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีปัญหา ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม) และมีคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต (สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ดินพันธุอ่อนแอต่อโรค ขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนแรงงาน และวัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก) ปัญหาด้านอื่นๆ (ปัญหาจากภัยธรรมชาติ) (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตหอมแดง

(N = 110)

ปัญหา	Mean	(S.D.)	แปลความหมาย
1. ปัญหาด้านการจัดการผลผลิต	3.30	.52	ปานกลาง
1.1 ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง	3.76	.55	มาก
1.2 สภาพพื้นที่ปลูกไม่เหมาะสม	3.04	.54	ปานกลาง
1.3 สภาพอากาศไม่เอื้ออำนวย	3.12	.50	ปานกลาง
1.4 ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ	3.35	.68	ปานกลาง
1.5 ดินพันธุอ่อนแอต่อโรค	3.25	.56	ปานกลาง
1.6 ขาดแคลนเงินทุน	3.28	.45	ปานกลาง
1.7 ขาดแคลนแรงงาน	3.28	.45	ปานกลาง
1.8 วัชพืชในสวนหอมแดงกำจัดยาก	3.32	.46	ปานกลาง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5
The 5th STOU Graduate Research Conference

ตารางที่ 8 (ต่อ)

(N = 110)

ปัญหา	Mean	(S.D.)	แปลความหมาย
2. ปัญหาด้านการตลาด	3.61	.34	มาก
2.1 คุณภาพผลผลิต	3.52	.50	มาก
2.2 ราคาผลผลิตไม่แน่นอน	3.58	.49	มาก
2.3 เมื่อผลผลิตมากราคาดกต่ำ	4.00	.00	มาก
2.4 แหล่งรับซื้อไม่เพียงพอ	3.88	.32	มาก
2.5 การกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง	3.87	.33	มาก
2.6 ความใกล้ชิดไกลของตลาด	3.12	.32	ปานกลาง
2.7 ต้นทุนการขนส่งสูง	3.31	.46	ปานกลาง
3. ปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ	3.76	.54	มาก
3.1 ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารทางการผลิตหอมแดง	3.67	.47	มาก
3.2 ไม่ได้ได้รับความสะดวกในการติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ	3.79	.40	มาก
3.3 ไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อมีปัญหา	3.85	.68	มาก
3.4 ขาดความร่วมมือจากภาครัฐในการวางแผนการผลิตหอมแดงที่เหมาะสม	4.12	.67	มาก
3.5 นโยบายนำเข้าหอมแดงจากต่างประเทศ	3.38	.48	ปานกลาง
4. ปัญหาด้านอื่นๆ	3.10	.30	ปานกลาง
4.1 ภัยธรรมชาติ	3.10	.30	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.50	.45	มาก

2) ข้อเสนอแนะ

(1) ด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตและปัจจัยการผลิต ได้แก่ ให้เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงมีการจัดการวางแผนก่อนการปลูกเพื่อป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด ภาครัฐมีการพัฒนาพันธุ์หอมแดงที่แข็งแรงต้านทานต่อโรค และส่งเสริมความรู้ด้านการลดต้นทุนการผลิต ให้แก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่จากภาครัฐลงพื้นที่มาตรวจสอบ และแนะนำการใช้สารเคมีเมื่อเกิดโรคระบาดกับหอมแดง

(2) ด้านการตลาด เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตลาด ได้แก่ ให้ภาครัฐดูแลด้านการตลาดเมื่อหอมแดงออกสู่ตลาด จัดหาแหล่งรับซื้อหอมแดงให้เพียงพอ แก้ปัญหาพ่อค้ากดราคา และให้มีการจัดการประกันราคาหอมแดง

(3) ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ได้แก่ ให้ภาครัฐดูแลเรื่องราคาหอมแดงให้สมดุลกับการลงทุน ให้ภาครัฐออกมาดูแลและแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับหอมแดง จัดหาพันธุ์หอมแดงมาช่วยเหลือ และให้หน่วยงานของภาครัฐออกมาให้ความรู้แก่เกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

(4) ด้านอื่นๆ เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านอื่นๆ ได้แก่ ภาครัฐให้ความช่วยเหลือเมื่อมีภัยจากธรรมชาติ และให้เจ้าหน้าที่ตรวจแปลงจริงเมื่อเกิดโรคระบาด

3) แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดง

(1) ศักยภาพและจุดเด่น หอมแดงเป็นพืชที่คนไทยนิยมนำมาเป็นส่วนประกอบในการทำอาหาร และยังมีสรรพคุณทางยาต่างๆ หลายชนิด เกษตรกรปลูกหอมแดงหลังฤดูกลทอนา ทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการเกษตรเพิ่มขึ้น เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่มีความสำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ

(2) ปัญหาและข้อจำกัด ปัญหาเรื่องผลผลิตล้นตลาด ผลผลิตออกสู่ตลาดมากเกินไปความต้องการการกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง ขาดอำนาจการต่อรองด้านราคา การใช้สารเคมีมากเกินไปจนทำให้เกษตรกรใช้วิธีป้องกันกำจัด โรคและศัตรูพืชด้วยการใช้สารเคมีเพียงอย่างเดียว – เกษตรกรใช้ปุ๋ยเคมีเพียงอย่างเดียว แม้กระทั่งขั้นตอนการเตรียมดิน เกษตรกรส่วนน้อยมากที่ใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยคอกระหว่างเตรียมดิน ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐอย่างจริงจัง ขาดการเข้าถึงปัญหาและพื้นที่อย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

(3) แนวทางการพัฒนา 1) ระดับเกษตรกร การรวมกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการผลิต ลดความเสี่ยงด้านการตลาด สร้างอำนาจต่อรอง การเตรียมดินก่อนปลูก หอมแดงมีระบบรากตื้น ชอบดินร่วนมีการระบายน้ำดี ควรใส่ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกในระหว่างเตรียมดินเพื่อเพิ่มอินทรีวัตถุและความอุดมสมบูรณ์ของดิน และปรับโครงสร้างดินให้มีความร่วนซุย สามารถระบายน้ำได้ดี การลดการใช้สารเคมี เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างเดียวในการป้องกันกำจัด ธรรมชาติให้เกษตรกรหันมาใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยชีวภาพ หรือสารชีวภาพเพื่อลดต้นทุนการผลิต และผลิตสินค้าปลอดภัย 2) ระดับเจ้าหน้าที่ การทำงานร่วมกันของหลายๆหน่วยงานในการประเมินสภาพการณ์การผลิตและการตลาด เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และ กรมการค้าภายใน เพื่อให้เกิดการทำงานแบบบูรณาการ และ แก้ไขปัญหา ที่เกิดอย่างตรงประเด็น พัฒนางานวิจัย ทั้งในด้านพันธุ์ เทคโนโลยีการผลิต และวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว 3) ระดับนโยบาย การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดง ซึ่งดำเนินงานโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดหรือสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นประจำทุกปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลการผลิต ใช้ในการประเมินสถานการณ์ และวางแผนป้องกันปัญหาการตลาด ตลอดจนกำหนดนโยบายทางด้านการตลาดหอมแดงเพื่อรองรับผลผลิตที่ออกสู่ตลาดในแต่ละปี

อภิปรายผลการวิจัย

ผลวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ นำไปอภิปรายผลได้ ดังนี้

เกษตรกรส่วนใหญ่ จะเตรียมดินโดยการไถ 2 ครั้ง สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2558) พบว่า ก่อนการเพาะปลูกควรไถกลับดินไปมา 1-2 ครั้ง แต่ละครั้งให้ตากดินทิ้งไว้ 1-2 สัปดาห์ เพื่อให้ดินแห้งง่ายต่อการพรวนและย่อยดิน แต่ระหว่างเตรียมดินเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้ใส่ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก ซึ่งคำแนะนำของกรมส่งเสริมการเกษตร (2558) แนะนำว่าหลังจากการไถเพื่อเตรียมดินแล้วควรใส่ปุ๋ยคอก 1 บุ่งก็ ต่อพื้นที่ 2 ตารางเมตร หรืออัตรา 2-4 ตันต่อไร่ พร้อมกับหว่านปูนขาว 200-300 กิโลกรัมต่อไร่ คลุกเคล้าให้เข้ากันเพื่อปรับสภาพดิน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เกษตรกรทั้งหมดใช้พันธุ์ศรีสะเกษ ปลุกหอมแดงโดยใช้หัวพันธุ์ในการปลุก และใช้ฟางในการคลุมเพื่อการป้องกันแสง สอดคล้องกับรายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ (2557) รายงานว่า เกษตรกรจังหวัดศรีสะเกษเพาะปลุกหอมแดง 2 สายพันธุ์ ประกอบด้วยพันธุ์ลับแล อายุเก็บเกี่ยว 50-60 วัน และพันธุ์ศรีสะเกษ อายุเก็บเกี่ยว 70-80 วัน เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผลผลิตระหว่างเดือนพฤศจิกายน – มีนาคม การใช้ปุ๋ยเกษตรกรส่วนมากใช้ปุ๋ยเคมี ในระยะแตกกอโดยใช้ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 และปุ๋ยเคมีสูตร 18-12-6 12-18-16 โดยการโรยใส่แปลง 50 กก./ไร่ ต่างจากคำแนะนำของ กรมส่งเสริมการเกษตร (2558) พบว่า การใส่ปุ๋ยเคมีหลังเพาะปลูก 14 วัน ใส่ปุ๋ยยูเรีย หรือแอมโมเนียมซัลเฟต อัตรา 20-30 กิโลกรัมต่อไร่ และหลังปลูก 35-40 วัน ใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 20-50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยให้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่เจือจางแล้ว สลับกับปุ๋ยเคมีเพื่อลดต้นทุน การให้น้ำ เกษตรกรส่วนมากใช้สระขุดเป็นแหล่งน้ำ ให้น้ำด้วยสายยาง 2 ครั้ง/วัน ซึ่งสอดคล้องกับ กรมส่งเสริมการเกษตร (2558) ควรให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ หอมแดงต้องการน้ำมากและสม่ำเสมอ หากปลุกหอมแดงในที่ๆ มีอากาศแห้งแล้งและลมแรง เช่น ภาคอีสาน อาจจะต้องให้น้ำบ่อยๆ โดยระยะแรกอาจให้น้ำวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น การสำรวจโรค-แมลงศัตรูพืชในแปลง มีการสำรวจสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เกษตรกรส่วนมาก พบโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย และหนอนชอนใบ สอดคล้องกับ ธวัชชัย นิ่มกิ่งรัตน์ (2556) พบว่า โรคหอมส่วนใหญ่คือโรคแอนแทรคโนส หรือโรคหอมเลื้อย เกิดจากเชื้อรา ป้องกันโดย เก็บชิ้นส่วนของพืชที่เป็นโรคไปเผาทำลายทุกครั้งที่พบเพื่อลดแหล่งแพร่เชื้อโรค ควรปรับปรุงคุณสมบัติของดินไม่ให้เป็นกรดจัด เช่น ใส่ปูนขาวและปุ๋ยอินทรีย์ ให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์และสมบัติทางกายภาพของดินดี ก่อนปลูก 1-2 สัปดาห์ ปริมาณตามคำแนะนำจากการวิเคราะห์ดิน แต่เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการพ่นสารเคมี ป้องกันโดยใช้สารเคมีชื่อ แมนโคเซบ ในอัตราส่วน 30 กรัม/น้ำ 20 ลิตร 2 อาทิตย์/ครั้ง การกำหนดวันเก็บเกี่ยวทั้งเกษตรกรและพ่อค้าใช้การนับจำนวนวันเพาะปลูก เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ชอบให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บเกี่ยวหอมแดง โดยใช้วิธีการถอนด้วยมือ ซึ่งสำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(2558) ให้คำแนะนำว่าหอมแดงที่ปลูกในฤดูหนาว จะแก่จัดเมื่ออายุ 70-110 วัน และสังเกตจากสีของใบจะเขียวจางลง ปลายใบเริ่มเหลืองและใบมักจะงอออก เอนล้มลงมากขึ้น ถ้าบีบส่วนคอ คือบริเวณโคนใบต่อกับหัวหอมจะอ่อนนิ่ม ไม่แน่นแข็ง หอมแดงที่ถอนแล้วต้องนำมาฝังลงในที่ร่มให้ใบเหี่ยวแห้งจากนั้นก็มัดเป็นจุก คัดขนาดและทำความสะอาด คัดพันธุ์แล้วนำไปแขวนไว้ในที่ร่ม เพื่อระบายความชื้นจากหัวและใบหอม

การตลาดหอมแดงของเกษตรกร เกษตรกรส่วนมากจะเก็บเกี่ยวหอมแดงช่วงเดือน กุมภาพันธ์ ส่วนมากได้ผลผลิตหอมแดง 2,000 กก./ไร่ มีการคัดคุณภาพผลผลิต ซึ่งส่วนมากคุณภาพผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง กำหนดราคาตามราคาตลาด ซึ่งส่วนมากจะขายผลผลิตหอมแดงได้ในราคา 10 บาท/กก. ขายให้พ่อค้าโดยจะให้พ่อค้าเป็นผู้เก็บผลผลิตหอมแดง โดยขายหอมแดงให้พ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งจะมีพ่อค้ามารับถึงที่ ขายตามน้ำหนักที่ชั่งได้ ซึ่งพ่อค้าจะนำไปขายต่อตามท้องถิ่น หรือนำไปขายที่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการตลาด ขาดข้อมูลทางการตลาด และคิดว่าทำให้เสียเวลาในการจำหน่าย อีกทั้งเพิ่มต้นทุนด้านแรงงาน และข้อจำกัดด้านพาหนะในการขนส่ง สอดคล้องกับ สำนักงานพาณิชย์จังหวัด (2557) พบว่าหอมแดงศรีสะเกษ ฤดูกาลผลิตปี 2551/52 จะเริ่มออกสู่ตลาดกลางเดือนธันวาคม 2551 และจะออกสู่ตลาดมากและมักประสบปัญหาราคาคตกต่ำช่วงเดือนมกราคม – กุมภาพันธ์ โดยกลุ่มพ่อค้ารับซื้อในระดับจังหวัดเป็นผู้ส่งหอมต่อให้กับพ่อค้าปลายทาง กลุ่มพ่อค้าในจังหวัดจึงเป็นผู้ขึ้นราคาและสภาวะการตลาดหอมแดงในแต่ละปีใน

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

จังหวัดศรีสะเกษ ระบบการค้าหอมแดงของจังหวัดศรีสะเกษถูกผูกขาดเกือบทั้งหมดโดยกลุ่มของพ่อค้าระดับจังหวัดและพ่อค้าเร่ ที่มีความเชื่อมโยงกันในการเป็นผู้รับซื้อหอมแดงเกือบทั้งหมดในจังหวัด

ส่วนปัญหาด้านการผลิตและการตลาดหอมแดง พบว่า ปัญหาระดับมาก 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการตลาด และปัญหาด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ ปัญหาระดับปานกลาง 2 ประเด็น ได้แก่ ปัญหาด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต และปัญหาด้านอื่นๆ พบว่าปัญหาจากภัยธรรมชาติ ปัญหาดังกล่าวของเกษตรกร เห็นได้ว่าเป็นปัญหาพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร เมื่อไม่มีการวางแผนการผลิต ทำให้ผลผลิตออกมาเยอะ ราคาตกต่ำ ภาครัฐจึงต้องเข้ามาจัดการวางแผนในการกำหนดวันปลูกให้กระจายออกไปตามศักยภาพของพื้นที่ สอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2552) ทศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านความเสี่ยง และด้านการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 หมายความว่า เกษตรกร มีทัศนคติเห็นด้วยในเกือบทุกด้าน และมีข้อได้เปรียบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความชำนาญในการปลูก สภาพพื้นที่เหมาะสม ปริมาณน้ำมีเพียงพอ ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุนเป็นต้น และเมื่อเกิดปัญหาราคาตกต่ำ รัฐบาล ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกษตรกรมั่นใจและยินดีที่จะเสี่ยง มีเพียงด้านการตลาดเพียงด้านเดียวที่เกษตรกรไม่เห็นด้วย เนื่องจากการเพาะปลูกหอมแดงมีการรับซื้อไม่แน่นอน และหอมแดงขายยากและราคาไม่ดี

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการผลิตหอมแดง จากการสัมภาษณ์ พบว่า มีข้อเสนอแนะด้านการจัดการผลิตและปัจจัยการผลิต เห็นว่า ให้เกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงมีการจัดการวางแผนก่อนการปลูกเพื่อป้องกันปัญหาผลผลิตล้นตลาด หน่วยงานภาครัฐมีการพัฒนาพันธุ์หอมแดงที่แข็งแรงต้านทานต่อโรค และส่งเสริมความรู้ด้านการลดต้นทุนด้านปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกร เจ้าหน้าที่จากภาครัฐลงพื้นที่ตรวจสอบและแนะนำการใช้สารเคมีเมื่อเกิดโรคระบาดกับหอมแดง จากรายงานของ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ (2557) พบว่า เนื่องจากสภาพการตลาดและปัญหาเรื่องปัจจัยการผลิต ทำให้ในบางปีเกษตรกรขาดเงินทุน แต่เกษตรกรสามารถเพิ่มผลผลิตต่อไร่ได้สูงขึ้นมาก จากเดิมที่ 593 กิโลกรัมต่อไร่ เป็น 2,162 กิโลกรัมต่อไร่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการพัฒนาในเรื่องเทคโนโลยีการผลิต และการใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตของการผลิตในระบบเกษตรสมัยใหม่

ด้านการตลาด มีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐออกมาตรการทางการตลาดเวลาหอมแดงออกสู่ตลาด มีแหล่งรับซื้อหอมแดงให้มากขึ้น ไม่ให้พ่อค้ากดราคาหอมแดงและให้มีการจัดการประกันราคาหอมแดง ซึ่งสอดคล้องกับรายงานของ สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ (2557) พบว่า ระบบการค้าหอมแดงศรีสะเกษ ไม่ยุ่งยากในรูปแบบ แต่ซับซ้อนในเนื้อหา อำนาจต่อรองด้านราคายังคงอยู่ในมือพ่อค้าเช่นเดียวกับสินค้าเกษตรส่วนใหญ่ทั่วไป อำนาจซื้อเป็นของพ่อค้าระดับจังหวัดซึ่งมีพ่อค้าตลาดปลายทางเป็นผู้ถือหุ้น ทั้งด้านการรับซื้อ การจัดหาตลาดและดูแลผลประโยชน์ ดังนั้น พ่อค้าตลาดปลายทางจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาและปริมาณการรับซื้อของพ่อค้าในจังหวัดค่อนข้างสูง

ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ มีข้อเสนอแนะให้ภาครัฐออกมาตรการเรื่องราคาหอมแดงให้สอดคล้องกับการลงทุน ให้ภาครัฐออกมาตรการและแก้ไขเวลามีปัญหาเกี่ยวกับหอมแดง ให้ภาครัฐจัดหาพันธุ์หอมแดงมาช่วยเหลือ และให้หน่วยงานของภาครัฐออกมาให้ความรู้แก่เกษตรกร สอดคล้องกับสำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร (2552) กล่าวว่า ทศนคติของเกษตรกรผู้ปลูกหอมแดงในภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านความเสี่ยง

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

และด้านการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาลมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 3.55 หมายความว่า เกษตรกร มีทัศนคติเห็นด้วยในเกือบทุกด้าน และมีข้อได้เปรียบเป็นส่วนใหญ่ เช่น ความชำนาญในการปลูก สภาพพื้นที่เหมาะสม ปริมาณน้ำมีเพียงพอ ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน และเมื่อเกิดปัญหา ราคาตกต่ำ รัฐบาล ให้ความช่วยเหลือ ทำให้เกษตรกรมั่นใจและยินดีที่จะเสี่ยง

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะระดับเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่พึ่งพาสารเคมีเป็นหลัก ดังนั้นเกษตรกรควรหาแหล่งความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงที่ถูกต้องและเหมาะสม ลดการพึ่งพาสารเคมีในการเกษตร ตลอดจนประสานผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน อาจารย์จากมหาวิทยาลัย เป็นต้น เข้ามาให้ความรู้ทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการผลิตหอมแดงที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่เกษตรกร

ข้อเสนอแนะระดับเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรยังมีบทบาทน้อยมากในการเป็นแหล่งให้คำปรึกษาและแหล่งให้ความรู้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมควรหาวิธีการส่งเสริมที่เข้าถึงและตรงจุดกับความต้องการของเกษตรกร และเป็นแหล่งให้คำปรึกษาให้ความรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ให้ความรู้สึกเป็นกันเอง แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการจากกรมพัฒนาที่ดิน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจารย์จากมหาวิทยาลัย ควรสนับสนุนส่งเสริมให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต เช่น การทำปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพสูตรบำรุงดิน ผล และน้ำหมักฉีดพ่นป้องกันกำจัดโรคแมลงการ เลี้ยงไส้เดือนดิน การผสมปุ๋ยเคมีใช้เอง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาเรื่องราคาหอมแดงเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนและราคาตกต่ำ ดังนั้นเกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มเพื่อขายผลผลิต สร้างอำนาจการต่อรองให้สูงขึ้น รัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรประกันราคารับซื้อหอมแดงจากเกษตรกรโดยตรง อย่างมีมาตรฐานและเป็นธรรม และรณรงค์การโฆษณาประชาสัมพันธ์การบริโภคหอมแดงผ่านทางสื่อต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนการคิดค้นวิจัยเกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตหอมแดง หาดตลาดใหม่ๆ เพื่อเพิ่มช่องทางการจำหน่ายให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ควรสนับสนุนความรู้เทคโนโลยีการผลิตหอมแดงเพื่อควบคุมคุณภาพผลผลิตเมื่อออกสู่ตลาด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการผลิตหอมแดงในระดับเกษตรกรรายย่อย ของตำบลอื่นๆ ด้วยเพื่อเกิดการเปรียบเทียบได้

3.2.2 ควรศึกษาด้านต้นทุนการผลิตและการตลาดหอมแดงของเกษตรกร

3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพหอมแดงของเกษตรกร

3.2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการรวมกลุ่มในการผลิตและการจัดการด้านการตลาดหอมแดงของเกษตรกร

การจัดประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 5

The 5th STOU Graduate Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร (2558). หอมแดง. สื่อเกษตรครบวงจร กลุ่มสื่อส่งเสริมการเกษตร สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมส่งเสริมการเกษตร สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2558,
จาก <http://agrimedia.agritech.doe.go.th/book/book-veg/VS%20071.pdf>
- รัชชชัย นิมภังรัตน์. (2556). การผลิตหอมแดงให้ปลอดภัยจากสารพิษ บทความวิชาการสถาบันวิจัยพืชสวน กรมวิชาการเกษตร สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557,
จาก <http://www.doe.go.th/hrc/srisaket/>.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ. (2557). สถานการณ์หอมแดง สืบค้นเมื่อ 14 มิถุนายน 2557,
จาก <http://www.sisaket.doe.go.th>.
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ. (2557). ตลาดหอมแดงในจังหวัดศรีสะเกษ
สืบค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2557, จาก <http://pcoc.moc.go.th/wappPCOC/33>.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. (2552). ศึกษาการจัดการการผลิตและการตลาดหอมแดง ปี 2552/53
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร.(2558). หอมแดง. คลังความรู้การวิจัยการเกษตรเพื่อการพัฒนาประเทศระดับภูมิภาค ภาคเหนือ สำนักงานพัฒนาการวิจัยการเกษตร(องค์การมหาชน).
สืบค้นเมื่อ 8 ตุลาคม 2558, จาก <http://www.arda.or.th/kasetinfo/north/plant/shallot.html>